

Als je Saba, Sint Eustatius en Bonaire serieus wilt nemen en het doel modernisering van de bestuurlijke en financiële verhoudingen is, dan zou moet je een aantal dingen verwachten die nu helaas niet gebeuren met deze voorstel. Namelijk ons als gewone gemeenten behandelen en wetgeving standaard doortrekken.

Er wordt in deze conceptwet een voorzichtige poging gedaan om onze situatie te verbeteren, maar het is niet genoeg. Too little, too late. Je kunt het aantal eilandraadsleden en BC-leden wel vergroten, maar onze situatie is zo complex dat het een druppel op de gloeiende plaat is. We zijn ten opzichte van gemeenten voor teveel dingen zelf verantwoordelijk gemaakt en onze wettelijke status is te vaak onduidelijk en worden we vergeten. Dan zijn onze eilandraadsleden en bc-leden weer weken bezig om dat te herstellen en zelf de wiel uit te vinden. Deze wet is onvoldoende voor een zinvolle bestuurlijke en financiële vernieuwing die ons gaat helpen. U zou deze wet dringend moeten heroverwegen.

De conceptwet komt wat mij betreft tekort op de volgende punten, die ik u verzoek toe te voegen aan deze conceptwet voordat u deze aanhangig maakt:

1. Als je ons al tijden 'bijzondere gemeenten' noemt in de volksmond, begin ons dan wettelijk eens zo te zien en behandelen. Noem ons in de wet gewoon dan gemeenten, met raadsleden, wethouders, burgemeester, enzovoorts. Dan gaan anderen ook snappen dat ze verantwoordelijk voor ons zijn, zoals VNG, NVvR, maar ook ministeries. Dat kan gewoon direct veranderd worden, zonder dat dit verder onbedoelde wettelijk consequenties heeft vanwege artikel 2, lid 2, Invoeringswet.
2. Daarnaast moet vanwege nu 'comply or explain' voor wetgeving en beleid, artikel 2, lid 2, Invoeringswet worden hervormd. Je zou verwachten dat dit nu eens wordt geschrapt zodat (nieuwe) wetgeving automatisch wel van toepassing is tenzij bij wet de toepassing expliciet wordt beperkt. Deze bepaling stamt nog uit de begintijd direct na 10-10-10 en dient nu dringend te vervallen. Het houdt ons structureel achterop. Laat je dit ongemoeid, dan blijft het uitgangspunt dat wetgeving níét van toepassing is op ons tenzij een ministerie actief werk maakt van de toepassing verklaring. Dat gebeurt helaas zelden, zo blijkt uit de praktijk van de afgelopen jaren. Daarmee blijven we achterop lopen. Met ons ambtelijk apparaat en bestuurders kunnen we daar niet tegenop, ook niet wanneer het een paar meer BC-leden worden.
3. Nog beter dan mijn suggestie onder punt 1, hang de eilanden onder de de gemeentewet (met een hoofdstuk voor een wat afwijkende bepalingen), als waarborg dat we automatisch meelopen in wijzigen die gemeenten betreffen, tenzij daar bij wet actief en bewust van wordt afgeweken. Anders kan alsnog de Gemeentewet worden aangepast maar de WolBES niet. Maak de eilanden ook onderdeel van het Gemeentefonds, niet BES-fonds. Ook dat is een belangrijke waarborg om veel vanzelfsprekender mee te lopen in de financiële verhoudingen.

4. Neem afscheid van de LGO-status. Dat maakt dingen rond de EU duidelijk. Nu moeten we bij Europese wetgeving maar hopen dat er in een gelijkwaardige nationale regelgeving wordt voorzien die op ons van toepassing wordt. Dat is vaak niet zo, waardoor we altijd achter de feiten aanlopen en telkens bij elke kleine stapje vooruit snel weer achterop raken.
5. Ga alle eilandstaken langs op hoe in Europees Nederland die taken zijn belegd. Is iets nu bij ons belegd maar in Europees Nederland bij het Rijk of provincies of waterschappen, heroverweeg dan of wij wel verantwoordelijk moeten zijn voor die taak. We zijn klein, dus ontzie ons zoals ook de Waddeneilanden worden ontzien. Dat doe je niet door het aantal raadsleden of wethouders te vergroten, maar door ons takenpakket door te lichten. Ik denk onder andere aan alle verkeerswetgeving en samenhangende uitvoering (rijbewijzen, voertuigen, motorrijtuigenbelasting) waar wij verantwoordelijk voor zijn terwijl gemeenten daarin heel sterk ontlast worden (of niet eens een taak hebben), door RDW, CBR en Belastingdienst (motorrijtuigenbelasting van de provincies via Belastingdienst). Maar ook dat wij de enige aandeelhouder zijn van de airport terwijl van Schiphol de Rijksoverheid grootaandeelhouder is. Of dat wij de taken van de Waterschappen erbij hebben.

Je kunt het aantal raadsleden en wethouders op de eilanden alleen geloofwaardig verhogen als je ook bovenstaande dingen doet. Anders is het voor de show. Dan gaan we nog meer discussiëren over dingen waar raadsleden en wethouders in Europees Nederland niet eens om hoeven te discussiëren. Doe deze wet dus niet zonder de fundamentele problemen aan te pakken.